

До Медицински университет
Д-р Параскев Стоянов"- град Варна
Втора Катедрата по вътрешни болести

СТАНОВИЩЕ

От Доцент Д-р Валентин Любомиров Мушеков, д.м. нефролог
Началник Отделение по нефрология и диализно лечение
при УМБАЛСМ „Н.И. Пирогов" - г. София

ОТНОСНО ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

на Доц. Д-р Светла Василева Стайкова, д.м.
Началник на Клиника по Диализа в УМБАЛ „Света Марина" ЕАД - Варна

на тема:

**"Диагностика и лечение на минералните и костни нарушения при болни
с хронични бъбречни заболявания на консервативно и диализно лечение"**

за присъждане на образователната и научна степен

"Доктор на медицинските науки"

Използвани съкращения:

ХБЗ - хронично бъбречно заболяване

ХБН- хронична бъбречна недостатъчност

КММ - костно-минерален метаболизъм

ХД - хемодиализа

Биографични данни:

Познавам Доц. Д-р Светла Стайкова от над 20 години, от започването на курса „Горещи точки в нефрологията" и първия Конгрес на VANТАО, иницирани в град Варна от Проф. Д-р Димитър Ненов. Още тогава Д-р Стайкова се проявяваше като старателен и амбициозен млад специалист с научни интереси. По-късно съм присъствал на нейни презентации на много конгреси и симпозиуми, където Д-р Стайкова се отличаваше като задълбочен научен изследовател. Тя се утвърди и като специалист в областта на извън бъбречното очистване на кръвта. По този повод съм

се срещал с нея на национални срещи и експертни съвети в МЗ, като впечатленията ми са отлични.

Доцент Светла Стайкова завършва средно образование в Бургас и Медицински университет - Варна (1987). Тя минава в своя трудов стаж през всички етапи на лекарската професия. От 2015 г. е избрана за доцент в МУ- Варна, а от 2018 г. е Началник на Клиника по Диализа в УМБАЛ „Света Марина“ ЕАД. Професионалният ѝ трудов стаж в областта на нефрологията е 25 години, като 23 от тях са в университетската клиника по нефрология и диализа, където има преподавателска и значима научно-изследователска дейност. Доц. Д-р Стайкова е с 2 придобити специалности - по вътрешни болести и нефрология.

Научните ѝ разработки са посветени на широк кръг проблеми, свързани с ХБЗ и поддържащата живота бъбречно - заместителна терапия. Има издадени 2 монографии, участие в „Съдова ехография“ и Учебник по Нефрология, под редакцията на Проф. Д-р Паскалев. През 2017-2018г. изготвя 2 ръководства за студенти от 5 -ти курс.

Актуалност на разработваната тема:

Дисертационният труд на Доц. Д-р Стайкова е посветен на важен и много актуален практически проблем в областта на нефрологията, а именно: диагностика и лечение на минералните и костни нарушения при болни с ХБЗ и хронично диализно лечение.

Към настоящия момент в нашата страна няма такова комплексно, интердисциплинарно проучване върху толкова голям контингент от болни с ХБЗ и нарушен костно-минерален метаболизъм. Доц. Д-р Стайкова прилага и анализира най-съвременни костни биомаркери за ХБЗ и ХД. Авторката доказва предимствата на съвременните лекарствени средства, приложени при болните на хемодиализно лечение в продължение на тригодишен период, за профилактика и лечение на вторичния хипопаратироидизъм, хиперфосфатемията, хипокалциемията и остеопорозата. Д-р Стайкова отчита и интерпретира ефектът от въвеждане на вит. К₂ в комплексната терапия на болните с ХБЗ.

Дисертантката прилага оригинална констелация от съвременни и рутинни диагностични и терапевтични методи. Тя е разработила алгоритъм за комплексно и индивидуализирано поведение при ранните и напреднали нарушения на костно-минералния метаболизъм. Модифицирала е въпросник за субективна оценка върху качество на живот при пациентите с ХБЗ. Този иновативен подход е подходящ за приложение в нефрологична практика у нас.

Дисертацията на Доц. Стайкова представлява съвременен научен труд. В него са систематизирани сложните взаимоотношения между парашитовидните жлези и костната система. Оценени са качеството на живот при болните на периодична

хемодиализа. Показано е значението на своевременното разпознаване на нарушения костно-минерален метаболизъм за адекватното и индивидуализирано лечение.

Дисертационният труд съдържа 287 машинописни страници и е онагледен с 24 таблици и 80 фигури.

Дисертантката е изготвила подробен **литературен обзор**, в който са представени данни, отнасящи се до диагностични методи и лечебните средства на костните и минерални нарушения при пациенти с ХБЗ. Посочени са нерешените проблеми за връзката на сложните метаболитни взаимодействия и отделните системи в организма. Направено е обобщение, което води логично до целта и задачите на проучването. Списъкът на цитираната **литература** включва 345 заглавия, от които 27 на кирилица и 318 на латиница.

Основната цел на дисертацията е точна и конкретна: „да се анализират диагностичните, клинични и терапевтични аспекти на нарушенията на костно-минералния метаболизъм при ХБЗ в хода на консервативното и хемодиализно лечение". За изпълнението на поставената цел са обособени **8 задачи**, които са изпълнени хронологично и точно.

Материалът е голям, а използваните методи са съвременни.

Доц. Д-р Стайкова е провела комплексно диагностично-лечебно проучване за период от 3 години (1.01.2015 г. - 31.12.2017 г.) сред 338 болни, от които - 167 мъже и 171 жени с ХБЗ в пред диализен период и на ХД-лечение. Проучването е проведено в Клиниката по хемодиализа на УМБАЛ „Света Марина" - Варна. Пациентите са проследени клинично и са изследвани с най-съвременни методи. Статистическият анализ и обработката на резултатите е извършена с програмния продукт SPSS version 19.

Оценка на резултатите.

По-големият раздел от дисертацията представлява собствено проучване. Съществено място е отделено на подробното изследване на костните, приложението на съвременни биохимични биомаркери (FGF-23, Klotho, osteocalcin и костно-специфична алкална фосфатаза; серумните концентрации на фибробластния растежен фактор-23 (FGF-23); серумните концентрации на α -Klotho; приложение на вит. K₂ (кинон - Kinon), с оценка на индивидуалното качество на живот на пациента.

Обсъждането е представено ясно и достъпно, съобразно получените резултати и е съпоставено с данните от чуждата литература. Засегнати са динамиката на костните и биохимични биомаркери, диагностична стойност на образните изследвания, клиничната ефективност на лечението, денталните промени при болните с ХБЗ при пациентите с нарушен костно-минерален метаболизъм. Дисертантката установява съществени закономерности на сложните взаимоотношения между увреждането на парашитовидните жлези и прогресивното

засягане на отделителната, костната и имунната система. На базата на получените резултати са направени **12 основни извода**, които са правилно формулирани, следват данните от резултатите и отговарят на поставените цел и задачи.

Научните приноси са 9, които аз напълно приемам. Важно е, че:

1. За първи път у нас е проведено комплексно интердисциплинарно проучване върху голям контингент от болни с ХБЗ и нарушен костно-минерален метаболизъм.
2. За първи път в България е проследен, регистриран и интерпретиран ефектът от въвеждането на вит. К₂ в комплексната терапия на болните с ХБЗ и нарушен КММ.
3. Приложението на оригинална констелация от съвременни и рутинни диагностични и терапевтични методи позволява да се разкрият съществени механизми на нарушения КММ при ХБЗ.
4. Разработен е оригинален алгоритъм за комплексно и индивидуализирано поведение при ранните и напреднали нарушения на КММ при ХБЗ.

Наукометрични критерии:

Дисертантката прилага списък с 14 публикации, свързани с дисертационния труд, от които 10 на български и 4 на английски език, като и 1 участие с доклад на международен форум. Приложеният списък изцяло отговаря на изискванията за придобиване на научната степен „Доктор на медицинските науки“.

Авторефератът е оформен стилово, добре онагледен и безупречно отразява същността на дисертационния труд.

Заклучение:

Считам, че дисертацията представлява актуален научен труд с важно практическо значение. Съдържа оригинални приноси с приложен характер, които са лично дело на автора.

Въз основа на направеното изложение, предлагам убедено на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждане на образователна и научна степен "Доктор на медицинските науки" на Доц. Д-р Светла Стайкова.

Доц. Валентин Мушеков д.м.

09.07.2018 г.